

спланованого ходу проведення слідчих дій, відсутність запасного плану проведення слідчої дії, на випадок виникнення форс-мажорних ситуацій тощо може запобігати встановленню об'єктивної істини.

Отже, слідчий експеримент надзвичайно складна та, одночасно, пізнавальна слідча дія, яка при коректному застосуванні тактичних прийомів спростовує неправдиві показання, дає можливість перевірити певні обставини та викрити винних.

Бібліографічні посилання

1.Афонін Д.С. Особливості тактики проведення слідчого експерименту та роль спеціаліста під час розслідування злочинів, пов'язаних з порушенням правил безпеки руху та експлуатації залізничного транспорту. *Криміналістичний вісник: наук-практ.зб.* Київ., 2013. №2(20). С. 123–127.

2.Криміналістика: підручн. для студ. вищ. навч. закл. К.О. Чаплинський, О.В. Лускатов, І.В. Пиріг, В.М. Плетенець, Ю.А. Чаплинська. 2-е вид. перероб. і доп. ДДУВС; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

3.Балицький Т.М. Слідчий експеримент в системі слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні України: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.09.. Ірпінь, 2015. 219 с.

4.Белкин Р.С., Белкин А.Р. Эксперимент в уголовном судопроизводстве : метод. пособие Белкин Р.С., Белкин А.Р. Москва.: Издательская группа «ИНФРА-М–НОРМА», 1997. 160 с.

5.Заяць Д.Д. Ситуаційний підхід до тактики перевірки показань на місці: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: спец. 12.00.09. Харків, 2005. 20 с.

Усаткін Денис Геннадійович,
аспірант кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СЛІДОВОЇ КАРТИНИ ГРУПОВОГО ПОРУШЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Важливим елементом криміналістичної характеристики групового порушення громадського порядку є слідова картина. Загалом, сліди злочину є однією з найбільш важливих об'єктивних основ вивчення кримінального правопорушення, відповідно по якого проводиться досудове розслідування.

Так, В. Я. Колдіна зазначав, що слідова картина відображає в матеріально-фіксованій формі всю суму обставин досліджуваної події, що належать до предмета доказування, і представляють сукупний слід цієї події. Матеріальна обстановка є потенційним слідоносієм, а слідова картина – виділеною в матеріальній обстановці цілісною системою джерел актуальної криміналістичної

інформації [3, с. 242]. В свою чергу, О. М. Васильєв та М. П. Яблоков, характеризуючи зв'язок слідів злочину з обстановкою їх учинення засвідчують, що подія злочину та підготовка до нього (в усіх його фазах) відбуваються у певній обстановці, елементи якої залишають власні сліди зовні, що можуть бути виявленими та вивченими під час розслідування [2, с. 123].

Ми підтримуємо позицію М. В. Салтевського, який запропонував наступну класифікацію стосовно встановлення можливого зв'язку між слідами та джерелами інформації: 1) філософською підставою є теорія відображення. Виходячи з цього, всі об'єкти поділяють на два класи: а) джерела ідеального (психічного) відображення (люди) і б) джерела матеріальних відображень (речі); 2) підставою кримінально-процесуальної класифікації є поділ доказів на особистісні й речовинні. Особистісні джерела – це люди, що є суб'єктами злочину або мають інформацію, що стосується події злочину (потерпілий, свідки тощо); 3) криміналістичною підставою класифікації джерел інформації є теорія криміналістичної ідентифікації й поняття криміналістичної тотожності. Будь-який об'єкт, що перебуває в межах кримінального судочинства, розглядається в аспекті його рівності, тотожності самому собі, тобто чи є він тим самим, що «був присутній» на місці події або «брав участь» у вчиненні злочину [4, с. 257].

Ми підтримуємо думку Ф. П. Сиви, який формулює слідову картину як сукупність матеріальних змін, які є наслідками злочинної події; зміну обстановки, пов'язану з появою або зникненням предмета; зміну стану предмета (сюди увійшли як поява на предметах слідів-відображень, так і руйнування предметів; частини яких-небудь предметів (твердих, рідких, сипких); запахи людей, тварин, речовин та ін. [5, с. 77].

Дослідженням емпіричної бази нами встановлено вузлові ділянки, де можуть бути зосереджені сліди кримінального правопорушення, зокрема:

- а) об'єкт, який було пошкоджено (білборди, сітілайти);
- б) особа потерпілого (пошкодження одягу, особистих речей);
- в) особа, яка була задіяна у вчиненні протиправних дій.

Поряд із матеріальними відображеннями на місці події існує ймовірність виявлення джерел (слідів) ідеальних відображень. Це «ідеальні сліди», що відобразили подію злочину в пам'яті потерпілих, свідків, підозрюваних, обвинувачених. З цього приводу Р. С. Белкін наголошував, що механізм виникнення ідеальних змін і самі ці зміни як уявні образи у свідомості учасників або сторонніх спостерігачів події є об'єктом дослідження криміналістики лише частково, оскільки криміналістика черпає основні дані про ці процеси з психології (загальної та судової), фізіології та інших наук про людину [1, с. 37].

Дослідження судово-слідчої практики надало змогу встановити, що сліди групового порушення громадського порядку у 81 % випадків виявлялися на місці їх вчинення. Поза місцем вчинення дані сліди утворювалися внаслідок підготовчих дій правопорушника, приховування доказів своєї причетності до кримінально караного діяння.

Наголошено на великій кількості особистісних джерел інформації – показань свідків й очевидців групового порушення громадського порядку. Проаналізовані

матеріали кримінальних проваджень дають змогу зробити висновок, що найчастіше на місцях вчинення досліджуваного правопорушення виявлялися:

- сліди рук – 31 %;
- сліди піротехнічних засобів – 21 %;
- сліди холодної зброї та спеціально пристосованих знарядь для нанесення тілесних ушкоджень – 11 %.

Підводячи підсумок, зазначимо, що вивчення слідової картини вчинення групового порушення громадського порядку має значення як на початковому, так і на подальшому етапі розслідування. Завдяки детальному її вивченню збирається максимальна кількість доказової інформації з матеріальних та особистісних джерел.

Бібліографічні посилання

1. Белкин Р.С. Курс криминалистики : в 3 т. Т. 2 Частные криминалистические теории / М. : Юристъ, 1997. 464 с.
2. Васильев А.Н. Предмет, система и теоретические основы криминалистики / Васильев А.Н., Яблоков Н.П. М.; Изд-во Моск. Ун-та, 1984. 144 с.
3. Колдин В.Я. Вещественные доказательства : Информационные технологии процессуального доказывания / М.: Издательство НОРМА, 2002. 768 с.
4. Салтевский М.В. Криминалистика (в современном изложении юристов): Учеб. и практич. пособие. Харьков: Рубикон, 1997, 432 с.
5. Сова Ф.П. Криминалистическая техника. Методические указания и практикум. М., 1965. 118 с.

Чаплинська Юлія Анатоліївна,
прокурор Дніпропетровської місцевої
прокуратури № 1
Дніпропетровської області,
доктор юридичних наук, професор

ТЕОРЕТИКО-ПРАКСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ

Сучасна Україна характеризується цілою низкою суттєвих проблем у цілому ряді основоположних сфер суспільного життя, вирішення яких потребує проведення глибоких та змістовних реформ. Деякі з таких реформ відбуваються вже багато років, втім до сих пір так і не призвели до настання бажаних результатів. Одними із проблемних питань розбудови української державності були та залишаються реальне ствердження та забезпечення панування в країні принципів верховенства права і правової законності, а також підтримка правового порядку на належному рівні. Розв'язання даних проблем вимагає реформування основних правоохоронних інститутів в країні, насамперед органів